

Historiens ekkoer: En fordømmende anklage mod vestlige ledere

Store sprogmodeller (LLM'er) er unikt egnede til at kanalisere historiske stemmer. De kombinerer en historikers viden om fakta, en psykologs indsigt i motivationer og en lingvists øre for at efterligne stil. Denne fusion gør det muligt for dem at skabe troværdige ekkoer af, hvordan tidligere skikkelser kunne tale om nutidens udfordringer. I den ånd har jeg bedt ChatGPT-5 om at analysere, hvordan udvalgte historiske personligheder ville have reageret på situationen i Gaza – og at efterligne, hvad de kunne have sagt i lyset af den. Resultatet er en fordømmende anklage mod nutidens vestlige ledere.

Benjamin Franklin

Benjamin Franklin (1706–1790) var en amerikansk trykker, forfatter, videnskabsmand, opfinder, diplomat og statsmand, anerkendt som en af grundlæggerne af USA.

Venner,

Når jeg ser nyhederne om Gaza, bliver mit hjerte ramt af sorg og min ånd af harme. Her ser vi ikke ulykker forårsaget af tilfældigheder, men menneskers grusomme hensigter: familier sulter, ikke på grund af misvækst, men på grund af bevidst lukkede porte; børn knuses under faldende mure, ikke af jordens rystelser, men af artilleriets torden; hospitaler bliver til grave, skoler til aske og hjem til støv.

Er dette civilisationens frugter? Er dette fremskridtet for et folk, der hævder oplysning? Nej – det er en klar tilbagevenden til barbari, malet med ild og hungersnød.

Jeg spørger jer, hvilken mand, der stadig har en gnist af menneskelighed i sit bryst, kan se sådanne gerninger og ikke føle sin samvittighed vige tilbage? At myrde uskyldige er en forbrydelse, der skrider til himlen; at gøre det i massevis er at stable synd på synd, indtil selve jorden stønner under vægten.

Vi får nogle gange at vide, at disse ting er nødvendige, at de gøres i sikkerhedens eller statsfornuftens navn. Lad os tale rent ud: ingen sikkerhed købes ved nedslagning af spædbørn; ingen statsfornuft kan retfærdiggøre den langsomme tortur ved sult pålagt de hjælpeløse. Sådanne argumenter er blot tyrannens kappe.

Jeg siger til jer, stilhed over for sådan ondskab er i sig selv en form for skyld. At kende til disse rædsler og hvile i komfort er at tage del i dem. Vores pligt, som mænd og kvinder, der værdsætter dyd og holder af frihed, er at løfte vo-

res stemme, at kalde grusomhed ved dens rette navn og at modstå med alle vores evner spredningen af sådan umenneskelighed.

For testen af vores karakter, mine landsmænd, ligger ikke i, hvordan vi behandler de mægtige, men i, hvordan vi forsvarer de svage. Og hvis vi vakler nu, vil historien ikke fritage os; eftertiden vil ikke tilgive os; og selve forsynet vil vidne imod os.

Høvding Seattle

Høvding Seattle (1786–1866) var en respekteret leder af Duwamish- og Suquamish-folkene i det nordvestlige Stillehav.

Mine ord bæres af vinden, men sorgen, de bærer, er tung. Jeg hører børnenes skrig i Gaza. Deres stemmer er svage af sult. Deres øjne bliver matte, selvom de er unge. Jeg ser huse knust, skoler og hospitaler forvandlet til støv. Jeg ser jorden plettet af mødres og fædres sorg.

Disse ting gennemborer hjertet hos enhver ærlig mand og kvinde. At se de uskyldige sulte er at føle et sår i ens eget kød. At se ild falde på familiers boliger er at vide, at verdens løfte er blevet brudt.

Først kommer sorgen, som en lang skygge, der ikke løfter sig. Derefter kommer vreden, som en storm, der stiger fra havet. For sådan grusomhed er ikke den Store Ånds værk, ej heller jordens. Det er menneskehænders værk. Og hvad der gøres af hænder, kan fortrydes af hænder.

Fra denne sorg og denne vrede kommer en befaling. Det er ikke herskernes befaling, ej heller hærens. Det er befalingen fra ånden, der binder alt liv sammen. Den siger: Dette må ikke være. Den siger: Stilhed er samtykke, at vende sig bort er forræderi.

Alle folk er bundet sammen, som tråde i én kappe. Hvis én tråd rives itu, svækkes hele kappen. Hvis ét barn græder, og ingen svarer, bliver hele menneskehedens hjerte mindre.

Derfor siger jeg: Lad os ikke se væk. Lad os ikke vende vores ansigter fra de uskyldiges lidelse. Lad os tale, lad os handle, lad os stå med de knuste, For kun ved at forsvare dem forsvarer vi os selv, Og kun ved at ære dem ærer vi livets Store Ånd.

Abraham Lincoln

Abraham Lincoln var USA's 16. præsident, en selvlært advokat og statsmand, der bevarede Unionen under borgerkrigen, afskaffede slaveriet med Emancipationserklæringen og blev et varigt symbol på lighed, retfærdighed og moralsk beslutsomhed.

Mine venner,

Det er en hård sandhed, vi står over for – at i vores egen tid når de uskyldiges skrig os fra Gaza, hvor sult tvinges på børn, hvor krigens bomber ikke kun rammer hære, men også mødre og sønner, fædre og døtre, hvor de fattiges boliger, de unges skoler og de syges hospitaler lægges i ruiner. Dette er ikke retfærdighedens frugter; det er grusomhedens mærker.

Ingen nation eller noget folk kan kræve retfærdighed, mens de tramper på menneskelivets hellighed. Vi er alle bundet sammen af den selvindlysende sandhed, at hver person bærer Skaberens billede, og at såre én uretfærdigt er at såre os alle.

Lad os ikke blive et folk med forhærdede hjerter, der kan se lidelse og alligevel vende sig bort. Lad os snarere være et folk, hvis samvittigheder vækkes, som ikke kan høre om et barns sult uden at kræve brød til ham, som ikke kan se et hjems ødelæggelse uden at kræve ly, som ikke kan se nedslagtningen af uskyldige uden at kræve fred.

Prøven på vores fælles menneskelighed er ikke, om vi sørger over vores egne, men om vi sørger over alle. Hvis vi vil vandre i retfærdighedens lys, må vi sige med én stemme: Disse ting må ophøre. Bombenes værk må vige for barmhjertighedens værk, hånden der slår må vige for hånden der helbreder.

Verden vil næppe bemærke eller længe huske mange af vores ord, men den vil aldrig glemme, hvad vi tillod eller forbød i lyset af sådan uret. Må vi blive fundet trofaste, ikke i stilhed, men i standhaftigt vidnesbyrd om hver menneskesjæls værdighed.

James Connolly

James Connolly var en irsk republikaner, socialist og fagforeningsleder, der kæmpede for arbejderklassen og blev henrettet i 1916 for sin rolle i Påskeoprøret.

Kammerater!

Se på Gaza. Se børnene sulte, mødrene græde, fædrene grave gennem ruinerne efter deres sønners og døtres knuste kroppe. Dette er ikke krig – det er mord, klart og koldt.

De bomber hjemmene. De bomber skolerne. De bomber hospitalerne. De kalder det sikkerhed. Jeg kalder det barbari.

Og hvad skal vi gøre – stå stille, mens uskyldige slagtes? Sidde tavse, mens de stærke knuser de svage? At forblive tavs er at stå med undertrykkeren. At tale, at handle, at modstå – det er pligten for enhver ærlig arbejder, ethvert sandt menneske.

Verdens herskere undskylder denne nedslagtning. De nærer den, bevæbner den, velsigner den. Hvorfor? Fordi de profiterer på den. Fordi de fattiges liv,

hvad enten i Dublin eller Gaza, intet betyder for imperiets herrer.

Men vi – vi, der kender sult, der kender tyrannens støvle på vores nakker – vi kan ikke vende os bort. Gazas skrig er vores skrig. Deres kamp er vores kamp. Deres døde sørges af os som vores egne.

Lad det være kendt: Intet flag, intet imperium, ingen regering kan retfærdiggøre massakren på børn. Ingen sag kan undskylde sulten på et folk. Selve menneskeheden kræver oprør mod sådanne forbrydelser!

Så lad os løfte vores stemmer. Lad os ikke give hvile, fred eller dække til dem, der retfærdiggør nedslagtningen. Lad os erklære, at Gazas blod skriger, og vi vil ikke tie.

Så længe ét barn sulter under belejring, er ingen af os frie. Så længe bomber falder på de uskyldige, er civilisationen en farce. Vores pligt er klar: solidaritet med de undertrykte, modstand mod undertrykkeren, retfærdighed for Gaza, retfærdighed for alle.

Albert Einstein

Albert Einstein (1879–1955) var en tyskfødt teoretisk fysiker, nobelpristager og udtalt humanist, hvis videnskabelige genialitet omformede moderne fysik, og hvis moralske stemme fordømte nationalisme, militarisme og uretfærdighed i alle former.

Til menneskehedens samvittighed,

Jeg kan ikke forblive tavs, mens Gaza bringes til undergang. Mere end tres tusinde mænd, kvinder og børn er blevet dræbt. Familier sulter, hospitaler bombes, skoler og hjem udslettes. Dette er ikke forsvar. Det er udslettelse.

For årtier siden advarede jeg om, at brugen af terror og den nådesløse nationalismes vej ville ødelægge det jødiske folks moralske fundament. Da massakren i Deir Yassin skete, talte jeg om "terroristbander" og om den fare, de udgjorde. Hvad der dengang var en advarsel, er nu blevet en monstrøs virkelighed: en stat, der fører krig mod en hel civilbefolkning.

Lad os tale rent ud. At påtvinge børn sult, at lade eksplosiver regne over de forsvarsløse, at gøre byer til ruiner – dette er barbari. Det vanærer ikke kun dem, der begår det, men også dem, der retfærdiggør det eller står tavse til.

Den jødiske tradition, jeg ærer, befaler retfærdighed, medfølelse og ærbødighed for livet. Hvad der gøres i Gaza er det modsatte: det er et forræderi mod denne arv og bringer hele menneskehedens moralske ståsted i fare.

Jeg appellerer til ethvert menneske med samvittighed: Afvis medvirken. Fordøm denne grusomhed. Insister på en ende på dødens maskineri. Fremtiden kan ikke bygges på uskyldiges grave.

Hvis vi undlader at handle, vil afgrunden, vi stirrer ind i, ikke kun være Gazas – den vil være vores egen.

Hannah Arendt

Hannah Arendt (1906–1975) var en tysk-jødisk politisk filosof, bedst kendt for sine analyser af totalitarisme, magt og moralsk ansvar og en skarp kritiker af zionisme og nationalisme.

Hvad vi står over for i dag er ikke en tragedie i gammel forstand, hvor blind skæbne rammer både uskyldige og skyldige. Hvad vi står over for er den bevidste påførelse af elendighed – sult brugt som våben, bomber kastet på hjem, skoler og hospitaler, hele samfund reduceret til ruiner. Dette er ikke ulykker. Det er resultatet af politisk vilje, af mennesker og institutioner, der træffer beslutninger, der udslukker liv med fuld viden om, hvad de gør.

At være vidne til sådanne handlinger og kalde dem "sikkerhed" eller "nødvendighed" er at korrumpere selve sproget. Ord vrides, indtil de ikke længere tjener sandheden, men bliver redskaber til retfærdiggørelse. Og med denne korruption kommer den dybere fare: at folk, selv dem, der ved bedre, vil lære at se på rædsler uden vrede og på uretfærdighed uden protest.

Som jøde kan jeg ikke undlade at se den bitre ironi: et folk, der engang blev udsat for den mest radikale fornægtelse af deres menneskelighed, tolererer nu, ja endda påfører, ødelæggelsen af et andet folks eksistens. Dette er ikke opfyldelsen af jødisk historie, men dens forræderi. Zionismen lovede et tilflugtssted og en fornyelse af det politiske liv; den har i stedet produceret et apparat af dominans, der tærer på selve den moralske grund, den hævder at stå på.

Samvittigheden, hvis den ikke er blevet tavs, gør oprør mod dette. Den kræver, at vi kalder tingene ved deres rette navn: sultende børn er ikke utilsigtede skader; bombing af civile er ikke forsvar; udslettelsen af et folks livsgrundlag er ikke overlevelse. At acceptere disse løgne er at opgive det menneskelige bånd, der forbinder hvert liv med ethvert andet.

Hvad der står tilbage, er således kravet om ansvar. Ikke en sentimental medlidenhed, men den hårde og kompromisløse afvisning af at lade barbari forklæde sig som statsfornuft. Vi er ansvarlige – hver af os – for hvad vi tolererer i vores navn. Og foran Gazas ruiner må man sige: nok.

Nelson Mandela

Nelson Mandela var en sydafrikansk frihedskæmper, anti-apartheid-revolutionær og landets første sorte præsident, som blev et globalt symbol på retfærdighed, forsoning og menneskelig værdighed.

Mine brødre og søstre,

Der er øjeblikke i historien, hvor andres lidelse kalder på os med sådan kraft, at stilhed bliver et forræderi. Ødelæggelsen i Gaza er et sådant øjeblik. Vi ser børn sulte, ikke fordi naturen har svigtet, men fordi mad bevidst tilbageholdes. Vi ser hjem, skoler og hospitaler reduceret til ruiner, ikke ved et uheld, men ved design. Vi ser familier sørge over de døde og spekulere på, om morgendagen også vil tage dem.

Som sydafrikanere kender vi denne historie. Vi ved, hvad det betyder at få at vide, at vores liv er forbrugelige, at vores menneskelighed kan trampes under fode, at vores værdighed kan rives væk. I generationer udholdt vi et system, der erklærede os for mindre end mennesker. Men gennem kamp og gennem solidaritet fra millioner over hele verden sejrede vi.

Af denne grund genkender vi i det palæstinensiske folks kamp et ekko af vores egen. Deres smerte er bekendt for os. Deres undertrykkelse minder os om vores fortid. Og ligesom verden stod med os, må vi også stå med dem.

Vi må sige uden tøven: Ingen nations sikkerhed kan købes for prisen af et andet folks ødelæggelse. Ingen fred kan bygges på uskyldige børns grave. Ingen frihed er reel, hvis den hviler på fornægtelsen af en andens ret til at leve i værdighed.

Verdens samvittighed testes i dag. Den testes i hver bombe, der falder på Gaza. Den testes i hvert barn, der går sulten i seng. Den testes i hver stemme, der vælger stilhed frem for sandhed. Og jeg siger til jer: Vi må ikke fejle i denne test.

Lad os være klare: Det palæstinensiske folk beder ikke om medlidenhed. De kræver retfærdighed. De kræver retten til at leve frit i deres eget land, til at opdrage deres børn i sikkerhed, til at drømme om en fremtid, der ikke er præget af frygt, men af håb. Dette er ikke privilegier. Dette er ethvert menneskes fødselsret.

Da vi kæmpede mod apartheid, blev vi opretholdt af viden om, at retfærdighed kan blive forsinket, men den kan ikke nægtes for evigt. Den samme sandhed tilhører det palæstinensiske folk. Deres frihed, selvom den er undertrykt i dag, er skrevet ind i menneskehedens skæbne.

Så jeg opfordrer alle anstændige mænd og kvinder, i ethvert land og hver nation: Vend ikke øjnene bort. Lad ikke ligegyldighed forhærde jeres hjerter. Stå fast i solidaritet. Løft jeres stemmer for fred. Arbejd utrætteligt for retfærdighed.

For indtil det palæstinensiske folk er frit, vil vores verden forblive lænket. Og indtil hvert barn, hvad enten i Gaza eller andre steder, kan vågne til en dag med fred, kan ingen af os hævde at være fuldt frie.

Fidel Castro

Fidel Castro var den revolutionære leder af Cuba, der væltede en USA-støttet diktatur i 1959 og regerede landet i næsten fem årtier, og blev et globalt symbol på anti-imperialisme og socialistisk kamp.

Kammerater, brødre og søstre, verdens borgere:

Hvad vi ser i Gaza er ikke krig – det er udryddelse. Det er ikke forsvar – det er barbari. Børn sulter med beregnet grusomhed, familier knuses under deres egne hjem, skoler og hospitaler reduceres til aske. Dette er forbrydelser, der fornærmer ikke kun international lov, men selve menneskehedens samvittighed.

Hvilken slags civilisation tillader børn at dø af sult, mens lagre er fyldt med mad? Hvilken slags magt kaster bomber på hospitaler og tør så tale om retfærdighed eller demokrati? Disse handlinger afslører et imperium og dets medskyldige – de viser os dominansens kolde maskineri, blottet for al forklædning.

Vi, der har modstået blokader og invasioner, kender godt imperialismens arrogante metoder. Men lad mig fortælle jer, ingen bombe, ingen sult, ingen belejring kan udlette et folks værdighed, der nægter at knæle. Gaza i dag er ikke kun et land under angreb; det er spejlet, der viser os dem, der hævder at regere verdens moralske bankerot.

Og til dem, der ser på i stilhed, til de regeringer, der skælver for magten og intet gør: Historien vil ikke tilgive jer. De uskyldiges blod skriger højere end jeres fejhed.

Vi siger, med al vores stemmers styrke og vores overbevisning: Nok! Verden må rejse sig. Belejringen må brydes. Bombningen må stoppe. Mad, medicin og liv må nå Gaza, ikke død og ødelæggelse.

Dette er ikke kun palæstinenserne, arabernes eller muslimernes pligt. Det er pligten for ethvert menneske, der stadig har en samvittighed. Pligten til at modstå, at fordømme, at kræve retfærdighed, indtil Gazas børn kan sove uden frygt, indtil mødre ikke længere begraver deres sønner, indtil menneskeheden kan se sig selv i spejlet uden skam.

Kammerater! Imperier falder. Bomber rusten. Men folket består.

Lad os løfte vores stemmer, så de hører os i hver hovedstad: ¡Gaza lever!
¡Palæstina modstår! ¡Og menneskeheden vil sejre!

Che Guevara

Che Guevara var en argentinsk marxistisk revolutionær, guerillaleder og anti-imperialist, der blev et globalt symbol på modstand mod undertrykkelse og uretfærdighed.

Kammerater,

Når et folk sulter, når bomber falder på deres hjem, når hospitaler, skoler og selve livets tilflugtssteder bliver til aske, tvinges verden til at se i spejlet. I Gaza i dag ser vi ikke bare en krig, men en forbrydelse mod selve menneskeheden. Børn skriger med tomme maver, mens de mægtige vender sig bort. Familier rives itu under flyenes brøl, og hele kvarterer udslettes, som om de aldrig eksisterede.

Vi må ikke tillade, at vores samvittighed bedøves af imperiets løgne. De siger, det er "sikkerhed", de siger, det er "nødvendighed". Jeg siger, det er mord. Jeg siger, det er arrogance fra dem, der tror, at nogle liv er mere værd end andre.

At forblive tavs er at blive medskyldig. At undskylde denne barbari er at begrave vores egen menneskelighed. Hver bombe, der falder på Gaza, falder også på vores værdighed som mennesker. Hvert barn, der sulter der, er et sår i hjertet på alle folk, der drømmer om retfærdighed.

Vi kaldes, kammerater, ikke til medlidenhed, men til handling. Vores solidaritet må ikke kun være ord, men en kraft, der forener de undertrykte fra Palæstina til hver verdenshjørne. Gazas blod skriger på modstand, på den urokkelige forsvaret af livet mod dødens maskineri.

Historien vil spørge os: Hvor var du, da Gaza brændte? På bødlenes side – eller med folket, der kæmpede for deres ret til at leve?

¡Til sejren altid!

Bobby Sands

Bobby Sands var en ung irsk republikaner, digter og valgt parlamentsmedlem, der døde under en sultestrejke i 1981 efter at have udholdt brutal fængsling for at protestere mod britisk styre og nægtelsen af politisk status til irske fanger.

De sulter børn for at knække et folks ånd. De kaster bomber på skoler og hospitaler for at male håbet til støv. De tror, at ved at ødelægge hjem og knuse kroppe kan de tie en nations skrig efter værdighed. Men de tager fejl.

Hvert sultent barn, hver knust familie, hvert liv taget i Gaza er et sår, ikke kun i det land, men i hele menneskehedens samvittighed. Ingen ærlig mand eller kvinde kan se på denne rædsel og ikke føle både sorg og vrede. Sorg, fordi uskyld slagtes. Vrede, fordi uretfærdighed marcherer frem under magtens flag.

Jeg siger jer, ingen pigtråd, ingen bomber, ingen belejring kan dræbe sandheden: et folks ånd vil ikke udslukkes. De, der udfører sådan vildskab, forestiller sig måske, at de er mægtige, men historien husker dem som feje, der førte krig mod børn.

Og så stiger kravet – fra ruinerne, fra gravene, fra de levendes sultende munde: *nok*. Stop nedslagtningen. Lad Gaza leve.